

JOHN FANTE

*Wacht tot het voorjaar,
Bandini*

M
Meulenhoff

Dit boek is opgedragen aan mijn moeder, Mary Fante, in liefde en
verering, en aan mijn vader, Nick Fante, in liefde en
bewondering.

Voorwoord

Nu ik een oud man ben, kan ik niet terugzien op *Wacht tot het voorjaar*, *Bandini* zonder het spoor in het verleden te verliezen. Soms, als ik 's nachts in bed lig, word ik gebiologeerd door een zin, een alinea of personage uit dat eerste boek en in een halfdroom verstrengel ik die tot zinnen en ontleen er een soort melodieuze herinnering aan, een herinnering aan een slaapkamer vroeger in Colorado, of aan mijn moeder, of mijn vader, mijn broers en zuster. Ik kan me niet indenken dat wat ik zo lang geleden schreef me evenveel rust zal geven als deze halfdroom, en toch kan ik mezelf er niet toe brengen terug te kijken, deze eerste roman open te slaan en nog eens te lezen. Ik ben te bang, ik kan niet verdragen me door mijn eigen werk in mijn hemd gezet te voelen. Ik weet dat ik dit boek nooit meer zal lezen. Maar dit weet ik ook: alle mensen uit mijn schrijvend leven, al mijn personages zijn in dit vroege werk te vinden. Niets van mijzelf is daar nu nog, alleen de herinnering aan vroegere slaapkamers, en het geluid van mijn moeders pantoffels op weg naar de keuken.

JOHN FANTE

I

Hij liep tegen de diepe sneeuw te schoppen. Alles stond hem tegen. Hij heette Svevo Bandini en hij woonde drie blokken verderop in de straat. Hij had het koud en er zaten gaten in zijn schoenen. Die ochtend had hij de gaten van binnen gedicht met stukken karton van een macaronidoos. De macaroni uit de doos was niet betaald. Daar had hij aan gedacht toen hij het karton in zijn schoenen legde.

Hij haatte sneeuw. Hij was metselaar, en sneeuw deed de mortel tussen de bakstenen die hij metselde bevrizen. Hij was op weg naar huis, maar wat had het voor zin om naar huis te gaan? Als jongen in Italië, in de Abruzzes, had hij sneeuw ook gehaat. Geen zonneshijn, geen werk. Hij was nu in Amerika, in de stad Rocklin, Colorado. Hij kwam net van de Imperial Poolhall. In Italië waren ook bergen, net als de witte bergen die enkele kilometers ten westen van hem lagen. Die bergen leken een reusachtige witte japon, als het ware rechtstandig op de aarde neergezegen. Twintig jaar tevoren, toen hij twintig jaar oud was, had hij een volle week honger geleden in de plooiën van die woeste witte japon. Hij had een stookplaats gemetseld in een berghut. Het was gevaarlijk daarboven in de winter. Hij had zich niet gestoord aan het gevaar, omdat hij toen nog maar twintig was, en een meisje in Rocklin had, en het geld kon gebruiken. Maar het dak van de hut was onder de verstikkende sneeuw ingestort.

Die prachtige sneeuw had hem altijd dwarsgezeten. Hij begreep zelf niet waarom hij niet naar Californië ging. Toch bleef hij in Colorado, in de diepe sneeuw, omdat het nu toch te laat was. De

prachtige witte sneeuw was als de prachtige witte vrouw van Svevo Bandini, zo wit, zo vruchtbaar, liggend in een wit bed in een huis in die straat, 345 Walnut Street, Rocklin, Colorado.

Svevo Bandini's ogen traanden in de koude lucht. Bruine zachte ogen, de ogen van een vrouw. Die had hij bij zijn geboorte van zijn moeder gestolen – want na de geboorte van Svevo Bandini was zijn moeder nooit meer helemaal de oude geworden, altijd ziek, altijd met lijdende ogen na zijn geboorte, en toen stierf ze en had Svevo op zijn beurt die zachte bruine ogen.

Vijfzeventig kilo woog Svevo Bandini, en hij had een zoon, Arturo, die het heerlijk vond om zijn ronde schouders aan te raken en de slangen daarbinnen te betasten. Het was een knappe man, Svevo Bandini, een en al spier, en hij had een vrouw, Maria genaamd, die maar hoefde te denken aan de spieren in zijn lendenen of haar lichaam en geest smolten als de sneeuw in de lente. Ze was zo wit, deze Maria, en kijken naar haar was als kijken door een waas van olijfolie.

Dio cane. Dio cane. Het betekent: God is een hond, en Svevo Bandini zei het tegen de sneeuw. Waarom had Svevo tien dollar verloren met een spelletje poker vanavond in de Imperial Poolhall? Hij was toch al zo arm, en hij had drie kinderen, en de macaroni was niet betaald, noch het huis dat zowel de drie kinderen als de macaroni herbergde. God is een hond.

Svevo Bandini had een vrouw die nimmer zei: Geef me geld om de kinderen te eten te geven, maar hij had een vrouw met grote zwarte ogen, ziekelijk schitterend van liefde, en die ogen konden op zo'n sluwe manier in zijn mond priemen, in zijn ogen, in zijn maag en in zijn zakken. Die ogen waren op zo'n droevige manier slim, want ze wisten altijd wanneer de Imperial Poolhall goede zaken had gedaan. Zulke ogen voor een vrouw! Ze zagen alles wat hij was en hoopte te worden, maar ze zagen nooit zijn ziel. Dat was vreemd, omdat Maria Bandini een vrouw was die al de levenden en de doden als zielen beschouwde. Een ziel was iets onsterfelijks, wist ze. Een ziel was iets onsterfelijks, waarover met haar niet te praten viel. Een ziel was iets onsterfelijks. Nu ja, wat het ook was, een ziel was onsterfelijk.

Maria had een witte rozenkrans, zo wit dat je hem in de sneeuw kon laten vallen om hem voorgoed kwijt te zijn, en ze bad voor de ziel van Svevo Bandini en haar kinderen. En omdat er geen tijd voor was, hoopte ze dat er ergens op de wereld iemand, een non in een stil klooster, iemand, wie dan ook, de tijd vond om te bidden voor de ziel van Maria Bandini.

Er wachtte hem een wit bed, waarin zijn vrouw lag, warm en wachtend, en hij schopte tegen de sneeuw en dacht aan iets dat hij op een dag zou uitvinden. Een idee dat hij in zijn hoofd had: een sneeuwploug. Hij had het in het klein gemaakt van sigarenkistjes. Het was een goed idee. En toen rilde hij zoals je doet wanneer koud metaal je flank raakt, en plotseling schoten hem de vele keren te binnen dat hij in het warme bed naast Maria was gestapt, en hoe het kleine gouden kruisje van haar rozenkrans zijn huid raakte op winternachten als een koud gniffelend slangetje, en hoe hij dan vlug naar een nog kouder deel van het bed schoof, en toen dacht hij aan de slaapkamer, het huis dat niet was afbetaald, aan zijn bleke vrouw die eindelijk wachtte op hartstocht, en hij hield het niet uit, en stortte zich in zijn razernij regelrecht in diepere sneeuw naast het trottoir en liet zijn woede het met de sneeuw uitvechten. *Dio cane. Dio cane.*

Hij had een zoon, Arturo, en Arturo was twaalfen had een slee. Toen hij de tuin in kwam van het huis dat niet afbetaald was, raasden zijn voeten opeens op de boomtoppen af en hij lag op zijn rug, en Arturo's slee, nog steeds in beweging, gleed tegen een bosje sneeuw-vermoeide seringen. *Dio cane!* Hij had die jongen, dat rotjoch, toch gezégd dat hij zijn slee niet voor de deur moest laten staan. Svevo Bandini voelde hoe de sneeuwkou een aanval op zijn handen deed als dolle mieren. Hij krabbelde overeind, sloeg zijn ogen op naar de hemel, en kreeg bijna een toeval van woede. Die Arturo! Zo'n klein loeder! Hij trok de slee onder de seringen vandaan, en rukte er met methodische kwaadaardigheid de lopers af. Pas toen de vernieling compleet was dacht hij eraan dat de slee zeventijftig had gekost. Hij sloeg de sneeuw van zijn kleren, met dat rare gloeiende gevoel in zijn enkels, daar waar de sneeuw boven in zijn schoenen was gekropen. Zeven en een halve dollar aan

brandhout geslagen. *Diavolo!* Laat het joch dan maar een nieuwe sleet kopen. Hij had toch al liever een nieuwe gehad.

Het huis was niet afbetaald. Het was zijn vijand, dat huis. Het had een stem, en het sprak tegen hem, almaar hetzelfde kwetterend, als een papegaai. Als de vloer van de veranda kraakte onder zijn voeten, zei het huis brutaal: Ik ben je bezit niet, Svevo Bandini, en ik zal het nooit zijn. Als hij zijn hand op de deurklink legde, ging het net zo. Vijftien jaar lang had dat huis hem getergd en getreiterd met zijn stompzinnige onafhankelijkheid. Soms kreeg hij zin er dynamiet onder te leggen om het op te blazen. Eens was het een uitdaging geweest, dat huis, dat zo veel weghad van een vrouw die hem tartte haar te bezitten. Maar in dertien jaar was hij moe en weerloos geworden en het huis had gewonnen in zijn arrogantie. Svevo Bandini trok het zich niet meer aan.

De eigenaar van het huis, een bankier, was een van zijn ergste vijanden. Van de gedachte aan het gezicht van die bankier begon zijn hart te bonzen van een honger om zich in gewelddadigheid te verteren. Helmer, de bankier. Het slijk der aarde. Telkens en telkens weer zag hij zich genoodzaakt voor Helmer te staan en te zeggen dat hij niet genoeg geld had om zijn gezin de kost te geven. Helmer, met de keurige scheiding in het grijze haar, met de zachte handen, de oesterachtige ogen van een bankier, als Svevo Bandini zei dat hij geen geld had om de termijnbetaling van zijn huis te voldoen. Dat had hij vele malen moeten zeggen, en de zachte handen van Helmer maakten hem nerveus. Met zo'n man kon hij niet praten. Hij haatte Helmer. Hij had met liefde Helmers nek gebroken, Helmers hart uitgerukt en erop getrapt. Hij dacht aan Helmer en gromde: Eens komt de dag! Eens komt de dag! Het was niet zijn huis, en hij hoefde maar zijn hand op de deurkruk te leggen om te weten dat het hem niet toebehoorde.

Haar naam was Maria, en de duisternis was licht voor haar zwarte ogen. Op zijn tenen liep hij naar de stoel in de hoek, daar bij het raam met de neergelaten groene blinden. Toen hij ging zitten kraakten allebei zijn knieën. Het klonk Maria in de oren als het klingelen van twee klokjes, en hij bedacht hoe dwaas het was dat een vrouw zo veel van haar man kon houden. De kamer was zo

koud. Wasemtrechters rolden van zijn ademende lippen. Hij gromde als een worstelaar met zijn schoenveters. Altijd gedoe met zijn schoenveters. *Diavolo!* Zou hij als een oude man op zijn doodsbed liggen voor hij ooit leerde net als iedereen zijn schoenveters te strikken?

‘Svevo?’

‘Ja.’

‘Trek ze niet stuk, Svevo. Doe het licht aan, dan maak ik ze los. Wind je nu niet zo op dat je ze stuktrekt.’

God in de hemel! Lieve Moeder Maria! Net iets voor een vrouw, nietwaar? Opwinden? Wat was er nu om je over op te winden? O God, hij kreeg zin om zijn vuist door het raam te rammen. Hij knaagde met zijn nagels aan de knoop van zijn schoenveters. Schoenveters! Waarom waren er schoenveters? Unhh. Unhh. Unhh.

‘Svevo.’

‘Ja.’

‘Ik doe het wel. Doe het licht aan.’

Als de kou je vingers gehypnotiseerd heeft is een in de knoop getrokken veter zo weerbarstig als prikkeldraad. Met de macht van zijn arm en schouder gaf hij lucht aan zijn ongeduld. De veter brak met een klokkend geluidje, en Svevo Bandini rolde bijna van de stoel. Hij zuchtte, en zijn vrouw zuchtte mee.

‘O Svevo, nu heb je hem toch weer gebroken.’

‘Hou op,’ zei hij. ‘Dacht je dat ik met mijn schoenen aan naar bed ging?’

Hij sliep naakt, hij verachtte ondergoed, maar eenmaal per jaar, bij de eerste sneeuwvlagen, lag er altijd lang ondergoed voor hem klaar op de stoel in de hoek. Eén keer had hij deze bescherming versmaad: dat was het jaar dat hij bijna aan influenza en longontsteking was gestorven; de winter dat hij van een doodsbed was opgestaan, ijlend van de koorts, misselijk van de pillen en de drankjes, naar de keuken was gewankeld, een half dozijn bolletjes knoflook door zijn strot had gewurmd en naar bed was gegaan om het met de dood uit te zweten. Maria dacht dat haar gebeden hem genezen hadden, en daarna geloofde hij heilig in knoflook als

geneesmiddel, maar Maria hield vol dat knoflook van God kwam, en Svevo vond het te zinloos om daar tegenin te gaan.

Hij was een man, en zag zichzelf niet graag in een lange onderbroek. Zij was Maria, en elke smet op zijn ondergoed, elk knoopje en elk draadje, elke geur en elke aanraking deed de punten van haar borsten tintelen van een vreugde die uit het binnenste der aarde kwam. Ze waren vijftien jaar getrouwd; en hij was welbespraakt en sprak goed en vaak over van alles en nog wat, maar zelden had hij ooit gezegd: Ik hou van je. Ze was zijn vrouw en sprak weinig, maar ze ergerde hem dikwijls met haar eeuwige Ik hou van je.

Hij liep naar het bed, stak zijn handen onder de dekens, en tastte naar die voortvluchtige rozenkrans. Toen gleed hij tussen de lakens en greep haar heftig beet, zijn armen vast om de hare geklemd, zijn benen om de hare gesloten. Het was geen hartstocht, het was alleen de nachtelijke winterkou, en ze was een klein kacheltje van een vrouw, wier droefheid en warmte hem van het begin afhadden aangetrokken. Vijftien winters, nacht na nacht, en een warme vrouw die tegen haar lichaam voeten als ijs verwelkomde, armen als ijs; hij dacht aan al die liefde en zuchtte.

En nog niet zo lang geleden had de Imperial Poolhall hem zijn laatste tien dollar afhandig gemaakt. Had die vrouw nu maar een tekortkoming gehad die een verhullende schaduw wierp over zijn eigen zwakheden. Neem nu Teresa DeRenzo. Hij zou met Teresa DeRenzo getrouwd zijn, als ze maar geen gat in haar hand had gehad, niet zo'n kletskaus was geweest en als haar adem niet naar een riool had geroken, en zij – een sterke, gespierde vrouw – niet zo graag had gedaan alsof hij water in zijn zwakke armen had. Stel je voor! En Teresa DeRenzo was langer dan hij! Wel, bij een vrouw als Teresa had hij met alle genoegen de Imperial Poolhall tien dollar gegeven bij een spelletje poker. Je hoefde maar aan die adem, die kwebbelmond te denken, om God te danken dat je de kans kreeg je zuurverdiende geld over de balk te gooien. Maar niet Maria.

‘Arturo heeft het keukenraam gebroken,’ zei ze.

‘Gebroken? Hoe dan?’

‘Hij duwde Federico met zijn hoofd erdoorheen.’
 ‘Rotjoch.’
 ‘Hij deed het niet expres. Het was een spelletje.’
 ‘En wat heb jij gedaan? Niets, zeker.’
 ‘Ik heb jodium op Federico’s hoofd gedaan. Een sneetje. Niet ernstig.’
 ‘Niet ernstig! Hoe bedoel je, niet ernstig! Wat heb je met Arturo gedaan?’
 ‘Hij was kwaad. Hij wou naar de bioscoop.’
 ‘Is-ie gegaan.’
 ‘Kinderen vinden dat leuk.’
 ‘Zo’n smerige rotjongen.’
 ‘Svevo, waarom zeg je zoiets? Je eigen zoon.’
 ‘Jij hebt hem verwend. Je hebt ze allemaal verwend.’
 ‘Hij lijkt op jou, Svevo. Jij wilde ook niet deugen.’
 ‘Ik wilde – Jezus! *Ik* heb nooit mijn broer met zijn hoofd door een ruit gedrukt.’
 ‘Jij had niet eens broers, Svevo. Maar je hebt wel je vader van de trap geduwd en zijn arm gebroken.’
 Hij schoof dichterbij en duwde zijn gezicht tegen haar vlechten. Sinds de geboorte van hun tweede zoon, August, had het rechteroor van zijn vrouw een chloroformluchtje. Daar was ze tien jaar geleden mee thuisgekomen uit het ziekenhuis, of was het zijn verbeelding? Hij had er jarenlang met haar over gekibbel, want ze bleefontkennen dat haar rechteroor naar chloroform rook. Zelfs de kinderen hadden het geprobeerd, en die roken nooit iets. En toch was het er, altijd, precies zoals die avond op de kraamafdeling, toen hij zich vooroverboog om haar een kus te geven, nadat ze eruit gekomen was, zo dicht bij de dood en toch levend.
 ‘En als ik mijn vader van de trap heb geduwd – wat dan nog? Wat heeft dat ermee te maken?’
 ‘Ben jij verwend? Ben je erdoor verwend?’
 ‘Hoe kan ik dat weten?’
 ‘Je bent niet verwend.’
 Wat was dat nu voor manier van denken! Natuurlijk was hij verwend! Teresa DeRenzo had altijd gezegd dat hij slecht en

egoïstisch en verwend was. Dat vond hij heerlijk om te horen. En dat meisje – hoe heette ze ook weer – Carmela Ricci, de vriendin van Rocco Saccone, die vond hem een duivel, en zij kon het weten, zij was naar college geweest aan de universiteit van Colorado, en afgestudeerd ook, en zij had gezegd dat hij een fantastische schurk was, wreed, gevaarlijk, een bedreiging voor jonge vrouwen. Maar Maria – o Maria, die dacht dat hij een engel was, rein als brood. Bah. Wat wist Maria ervan? Ze had geen academische opleiding, ze had zelfs de middelbare school niet afgemaakt.

Niet eens de middelbare school. Haar naam was Maria Bandini, maar voor ze met hem trouwde heette ze Maria Toscana, en ze had de middelbare school nooit afgemaakt. Ze was de jongste dochter uit een gezin van twee meisjes en een jongen. Tony en Teresa – allebei met een eindexamen. Maar Maria? Er rustte een familievloek op haar, deze nederigste van alle Toscana's, dit meisje dat haar zin doordreef en het vertikte om de middelbare school af te maken. De domme Toscana. Die ene zonder eindexamen – het scheelde niet veel, drie en een half jaar, maar toch, geen diploma. Tony en Teresa hadden het gehaald, en Carmela Ricci, Rocco's vriendin, was zelfs op de universiteit van Colorado geweest. God was tegen hem. Waarom was hij uitgerokend verliefd geworden op deze vrouw naast hem, een vrouw die niet eens een diploma had?

't Is binnenkort Kerstmis, Svevo,' zei ze. 'Doe een gebed. Vraag God dat het een gelukkig kerstfeest wordt.'

Haar naam was Maria, en ze zei altijd iets dat hij al wist. Hij hoefde toch niet te horen dat Kerstmis voor de deur stond? Het was nu de avond van de vijfde december. Als een man op donderdagavond naast zijn vrouw gaat slapen, moet ze hem dan zo nodig vertellen dat het de volgende dag vrijdag is? En die jongen Arturo – waarom was hij gestraft met een zoon die met een slee speelde? *Ah, povera America!* En dan moest hij bidden voor een gelukkig kerstfeest.

'Heb je het warm genoeg, Svevo?'

Daar had je haar weer, moest ze weer weten of hij het wel warm genoeg had. Ze was iets langer dan een meter vijftig, en hij wist nooit of ze sliep of waakte, zo stil was ze. Een vrouw als een geest,

altijd tevreden in haar helft van het bed, de rozenkrans biddend om een vrolijk kerstfeest. Was het een wonder dat hij zijn huis niet kon afbetalen, dit gekkenhuis, bewoond door een vrouw die aan godsdienstwaanzin leed? Een man had een vrouw nodig die hem opjutte, inspireerde, hem hard aan het werk hield. *Ah, povera America!*

Ze gleed uit haar kant van het bed, haar tenen vonden met trefzekere precisie de pantoffels op het kleedje in het donker, en hij wist dat ze eerst naar de wc ging en dan naar de jongens kijken, een laatste inspectie voor ze terugkwam voor de rest van de nacht. Een vrouw die telkens uit bed stapte om naar haar drie zoons te kijken. O, wat een leven! *Io sono fregato!*

Hoe kwam een mens aan slapen toe in dit huis, altijd in beroering, een vrouw die altijd zonder een kik uit bed gleed. Naar de hel met de Imperial Poolhall! Een full house, vrouwen en tweeën, en hij had verloren. *Madonna!* En hij moest bidden voor een gelukkig kerstfeest? Met dat soort pech moest hij nog tegen God praten? *Jesu Christi*, als God echt bestond, laat Hem dan zeggen waarom!

Zo stil als ze was weggegaan, lag ze weer naast hem.

'Federico is verkouden,' zei ze.

Hij was ook verkouden – in zijn ziel. Als zijn zoon Federico een loopneus had, wreef Maria menthol op zijn borst en lag er de halve nacht over te praten, maar Svevo Bandini leed in zijn eentje – niet onder een gekweld lichaam: onder een gekweld ziel. Waar ter wereld was de pijn groter dan in je eigen ziel? Schoot Maria te hulp? Vroeg ze hem ooit of hij leed onder deze zware tijden? Zei ze ooit: Svevo, liefste, hoe staat het met je ziel tegenwoordig? Ben je gelukkig, Svevo? Is er nog kans op werk deze winter, Svevo? *Dio Maledetto!* En die wou een vrolijk kerstfeest? Hoe kun je een vrolijk kerstfeest hebben als je alleen staat tussen je drie zoons en je vrouw? Gaten in je schoenen, pech bij het kaarten, geen werk, bijna je nek gebroken over die verdomde slee, en jij wilt een vrolijk kerstfeest? Was hij soms miljonair? Dat had gekund, als hij met de goeie vrouw was getrouwd: ha, daar was hij te stom voor.

Haar naam was Maria, en hij voelde de zachtheid van het bed onder hem meegeven, en hij moest lachen want hij wist dat ze